

Vlaanderen stikt in eigen luchtvervuiling

Het zit niet goed met de luchtvervuiling in Vlaanderen. Vooral de uitstoot door het arsenaal dieselwagens treft veel blaam. En met het huidige beleid mogen we ook niet veel beterschap verwachten op korte termijn. Zo zegt sportarts Christophe Depamelaere, die pleit voor de invoering van een 'luchttoets' bij infrastructuurwerken, een herwaardering van Vlaanderens schaarse bossen en uitheemse bomen, en een totale herziening van de 'verdiezelende' autofiscaliteit. | Patrick De Neve

De dieselmotor dankt zijn succes vooral aan het feit dat de dieselbrandstof fiscaal gunstiger werd belast vanaf de jaren '70. En ook nu nog steeds goedkoper is aan de pomp dan benzine. Hoewel de dieselmotor kan bogen op een beter thermodynamisch rendement en de eerste diesels goed 15 tot 20% minder verbruiken dan om het even welke benzine-motor, was niettemin al snel duidelijk dat ze een pak vervuilerder waren. Een diesel verbruikt immers meer lucht voor het verbrandingsproces dan chemisch noodzakelijk en wenselijk is, en zorgt zo onder andere voor een veel hogere uitstoot van het giftige stikstofdioxide (NO₂), en voor meer fijnstof- en ozonemissies. De reden waarom de dieselmotor in de VS en Japan nauwelijks van de grond is gekomen.

Duur filteren

Hoewel de fabrikanten momenteel hard werken aan filtersystemen voor uitlaatgasen van dieselmotoren, blijken die zeer moeilijk te ontwikkelen. Bovendien zijn ze behoorlijk duur; een gedegen NO_x-filter kost bijvoorbeeld al gauw 2.000 euro per wagen. De NO_x-filter mag trouwens niet worden verward met de roetfilter die als oplossing naar voren wordt geschoven door Europa en de Vlaamse overheid, maar wel de uitstoot van NO₂ doet stijgen door roet dubbel te verbranden. "De fiscaliteit van ons wagenpark moet daarom grondig worden hervormd aangezien de toxiciteit

▲ Nederlandse studies wijzen op het significant fijnstoffilterend effect van correct ingepland groen.

die diesel meebrengt, momenteel bijna niet in rekening wordt gebracht", zegt Christophe Depamelaere die zich engageerde om het probleem aan te kaarten.

Omdat de dieselmotor bovendien een lagere CO₂-uitstoot heeft dan de gemiddelde benzine-motor, wordt hij gevoelig

minder belast en krijgt hij onterecht een eco-label opgepind. CO₂-uitstoot is daarom niet de meest ideale maatstaf om de milieuvriendelijkheid van een wagen te bepalen. Depamelaere: "Het koppelen van de taks aan de kostprijs van de wagen zoals in het huidige beleid, discrimineert bovendien duurder (lees: betere) elektrische en hybridetechnologie. Wij pleiten daarom voor het volledig herzien van de federale taks. Hiernaast is bij de Vlaamse Belasting op Inverkeerstelling (BIV) een duidelijk zwaarder gewicht van NO₂- boven CO₂-uitstoot wenselijk."

Ook het woningbeleid is een pijnpunt. "Met een gebouwenbestand dat 72% meer energie verbruikt dan het Europese gemiddelde, lijkt ingrijpen noodzakelijk. Vlaanderen schaft daarentegen fiscale aftrek van condensatieketels en groene leningen af."

Haperend beleid

De gevolgen voor onze gezondheid en welzijn laten zich raden. Depamelaere waarschuwde in 2011 samen met sportartsen

Chris Goossens en Pascal Scheerlinck, professor Dirk Avonts (UGent), cardioloog Roland Stroobandt (UZ Gent), diensthoofd ICU Lieven Wostyn (Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) en toxicoloog Patrick Maenhout in *De Specialisten* nog voor de escalerende incidentie van fijnstofpathologie in Vlaanderen. Toch wordt de boodschap nog nauwelijks gehoord en stapelen ondoordachte beslissingen zich verder op, zo stelt hij. "Niemand biedt wetenschappelijk weerwerk bij lichtzinnige ontbossing voor infrastructuurwerken (Oosterweel), ongepast heideherstel of onzinnige exootbestrijding. Het afkappen van bos voor heideherstel is in Europa's minst beboste (West-Vlaanderen: 2,3%) en meest luchtvervuilde regio medisch gezien totaal absurd. Nederlandse studies wijzen nochtans op het significant fijnstoffilterend effect van correct ingepland groen (tot 25% reductie)."

"Dat uitheemse bomen een gevaar zouden vormen voor onze biodiversiteit, wordt trouwens betwist door Nederland. Studies aldaar wijzen op het belang van exoten zoals de uitheemse den die door zijn microscopische schubstructuur en hogere LAI/bladgroenindex zorgt voor een belangrijk fijnstofafvangend effect. Daarnaast leggen vooral de snelgroeende uitheemse loofbomen omwille van hun hoogte efficiënt CO₂ vast. Het afkappen van ons schaarse groen, ook al is het uitheemse, is een duidelijke inperking van de bewezen secundaire preventie."

Grote projecten, kleine effecten

"Vlaanderen heeft dringend nood aan een preventieve 'medische milieudefensie', willen wij de kostprijs van onze gezondheidszorg betaalbaar houden." Depamelaere is daarbij sterk voorstander van een preliminaire 'luchttoets' als voorwaarde bij diverse infrastructuurprojecten. "Naar analogie met de 'watertoets' die de burger behoedt voor wateroverlast, kan een luchttoets vooral onze kinderen en ouderen vermijdbare luchtpollutie besparen."

Hoewel er bij projecten met een potentieel grote impact op het leefmilieu bij wet een MER (milieueffectrapport) opgesteld dient te worden dat normaliter ook de discipline 'lucht' behandelt, wordt volgens Depamelaere de medische impact hierbij onvoldoende of niet meegewogen. Ten bewijze was er onlangs nog het Lange Wapperdossier, zo stelt hij, dat maar ternauwernood en pas na veelvuldig protest, ondermeer uit medische kring, werd afgeblazen. ♦

Vlaanderen, wagenparadijs

Voorbeelden zat van dossiers waarin het beter kan. Depamelaere: "Denk bijvoorbeeld aan puur autogerichte shoppingmalls (Uplace), uitbouwen van grote bedrijventerreinen die enkel langs de weg ontsloten zijn (logistiek terrein Meise-Westrode), optrekken van nieuwe kantoorgebouwen langs ring en invalswegen (KBC tower - Gent), nieuw goedgekeurde woongebieden voor jonge gezinnen langs zeer verkeersintensieve wegen met permanent overschreden NO₂-emissies (Hoekakker woonunits, Kwade Gat en Boskouter te Antwerpen), het laten passeren van onverantwoord zwaar 'diesel' transitverkeer dwars door woonzones en schrijlings langs open speelplaatsen van scholen (Wildenburg - N370 Wingene)."

"Minister van Leefmilieu Joke Schauvliege verdient een pluim daar zij de eerste was die de 'verdiezeling' in Vlaanderen keerde door een aantal maatregelen goed te keuren. Ook de 30% CO₂-reductiedoelstelling en het luchtkwaliteitsplan dat zij ondertekende, zullen op termijn de luchtkwaliteit in Vlaanderen en de betaalbaarheid van onze gezondheidszorg zeer ten goede komen. Hopelijk vindt ze nu ook de moed om het Uplace-dossier af te wijzen, alsook diverse andere infrastructuurprojecten die Vlaanderen dreigen te reduceren tot één grote 'astma-inductiezone.'" | P.D.N.